

7.1. Herran edelläkävijän ja kastajan Johanneksen juhla

Juhlan epistola

(Ap.t. 19: 1 – 8)

”Niinä päivinä, Apollosen ollessa Korintissa Paavali vaelsi yläköseutujen halki ja tuli Efesokseen. Hän tapasi siellä muutamia opetuslapsia ja kysyi heiltä: ”Saitteko Pyhän Hengen, kun tulitte uskoon?” ”Emme ole kuulletkaan mistään Pyhästä Hengestä”, nämä vastasivat. ”Millä kasteella teidät sitten on kastettu?” kysyi Paavali. He vastasivat: ”Johanneksen kasteella.” Silloin Paavali sanoi: ”Johannes tosin kastoi vedellä parannukseen, mutta hän kehotti ihmisiä uskomaan toiseen, joka oli tuleva hänen jälkeensä, Jeesukseen.” Tämän kuultuaan he ottivat kasteen Herran Jeesuksen nimeen, ja kun Paavali pani kätensä heidän päälleen, Pyhä Henki tuli heihin ja he puhuivat kielillä ja profetoivat. Heitä oli arviolta kaksitoista miestä. Kolmen kuukauden ajan Paavali sitten kävi synagogassa, keskusteli siellä ja puhui rohkeasti ja vetoavasti Jumalan valtakunnasta.

Efesos oli Rooman Vähä-Aasian provinssin pääkaupunki. Paavali toimi siellä ainakin kaksi vuotta ja kolme kuukautta. Tämän kaupungin kristittyjen vaikutuksesta syntyi seurakuntia moniin lähikaupunkeihin. Ilmestyskirjassa mainitut seitsemän seurakuntaa ovat kaikki tältä alueelta (vrt. Ilm. 2 – 3).

Apollosen varhaisemman toiminnan ansiosta joukko ihmisiä oli ottanut vastaan kasteen. Tuolloin Apollos ei vielä tuntenut tarkemmin kristillistä perinnettä ja toimi Johannes Kastajan opetuksen varassa. Hänen kastamansa ihmiset eivät olleet saaneet Pyhän Hengen armolahjaa. Nyt nämä ihmiset ottivat vastaan kasteen ja Paavali vuodatti heihin Pyhän Hengen ja näin nämä ihmiset tulivat osalliseksi kristillisestä yhteisöstä.

Johannes Kastajan oppilaat eivät ole kristittyjä. Heillä on kuitenkin selkeä historiallinen yhteys ja näkemys pelastuksesta. Johannes kehotti uskomaan Jeesukseen. Johanneksen oppilaista voisi sanoa, että he ovat ”Kirkon eteishallissa”. Muualla Apostolien teoissa sana opetuslapsi merkitsee kristittyä. Nämä henkilöt eivät todennäköisesti olleet juutalaisia, sillä juutalaiset tunsivat Vanhan testamentin ja tiesivät, mikä on Pyhä Henki (tai Jumalan Henki, vrt. Ps. 51: 12; Jes. 63: 10 – 11).

Johanneksen kaste edellytti katumusta. Katumus on hyvä asia, mutta se pelkästään ei pelasta ihmistä. Katumus ehkäisee tekemästä syntiä. Se ei kuitenkaan uudista meidän langennutta olemustamme. Vain ihmiseksi tulleella Jumalan Pojalla on voima poistaa sekä synti että sitä seurannut ihmisen

turmeltuneisuus. Ihmisen tulee liittyä Kristukseen kasteen ja saada Pyhän Hengen voima, jonka avulla pysymme Kristuksessa.

”He ottivat kasteen Herran Jeesuksen nimeen.” Tällä nimityksellä tehdään ero Jeesuksen perustaman kasteen ja Johanneksen kasteen välillä. Sillä ei tarkoiteta sitä, että noita sanoja olisi käytetty kastettaessa ihminen. Kaste toimitettiin Pyhän Kolminaisuuden persoonat mainiten: Isän, Pojan ja Pyhän Hengen nimeen (Matt. 28: 19).

”Paavali pani kätensä heidän päälleen. Pyhä Henki tuli heihin.” Tätä kohtaa ei tule ymmärtää siten, että Paavali tai joku toinen ihminen hallitsisi Pyhää Henkeä. Pyhän Hengen lahja on annettu Kirkolle, joka sai alkunsa Jerusalemissa Pyhän Hengen vuodatuksista, jota edustavat apostolit tai valtuutetut todistajat.

Kaste ja Pyhän Hengen vuodattaminen (voitelu) ovat kaksi eri sakramenttia. Tavallisesti ne toimitetaan molemmat samanaikaisesti, kun ihminen vastaanottaa ortodoksisessa seurakunnassa kasteen. Kirkon alkuaikoina Pyhän Hengen vuodattamisen toimitti piispa. Nykyään sen tavallisesti suorittaa pappi käyttämällä piispojen jumalanpalveluksessa pyhittämää mirhavoidetta.

Paavali puhui Efesoksen synagogassa Jumalan valtakunnasta. Tässä tulee ero Apollosen varhaisempaan opetukseen. Apollos oli Johannes Kastajan oppilas. Hän ei vielä voinut puhua Jumalan valtakunnasta siinä merkityksessä kuin Jeesus teki. Jeesus itse todistaa tästä: ”Lain ja profeettojen aika kesti Johannekseen asti. Siitä lähtien on julistettu hyvää sanomaa Jumalan valtakunnasta, ja jokaista vaaditaan tulemaan sinne.” (Luuk. 16: 16)

Paavali noudattaa hänelle tavanomaista toimintatapaa. Hän aloittaa julistustyönsä juutalaisten keskuudesta synagogassa. Heti tämän päiväisen tekstin jälkeen käy ilmi, että kohdattuaan siellä vastustusta, hän siirtyy pois synagogasta julistamaan evankeliumia pakanoiden keskuudessa.

Juhlan evankeliumi

(Joh. 1: 29 - 34)

”Siihen aikaan Johannes näki, että Jeesus oli tulossa hänen luokseen. Johannes sanoi: ”Katsokaa: Jumalan Karitsa, joka ottaa pois maailman synnin. Hän on se, josta sanoin: ”Minun jälkeeni tuleva kulkee edelläni, sillä hän on ollut ennen minua.” Minäkään en tuntenut häntä, mutta juuri sitä varten olen tullut kastamaan vedellä, että Israel saisi tietää, kuka hän on.” Johannes todisti: ”Minä olen

nähty, kuinka Henki laskeutui taivaasta kyyhkysen tavoin ja jäi hänen päälleen. Minäkään en häntä tuntenut. Mutta hän, joka lähetti minut kastamaan vedellä, sanoi minulle: ”Se, jonka päälle näet Hengen laskeutuvan ja jäävän, kastaa Pyhällä Hengellä.” Minä olen sen nähnyt ja todistan, että tämä mies on Jumalan Poika.”

Johanneksen evankeliumissa Johannes Kastaja kertoo, kuinka hän on kastanut Jeesuksen. Muilla evankelistoilla on suora kertomus tapahtumasta (Matt. 3: 13 – 17; Mark. 1: 9 – 11; Luuk. 3: 21 – 22). Pyhän Hengen tulo on Johannes Kastajalle jumalallinen merkki siitä, että Jeesus on Jumalan ilmoittama. Tekstissä on varhainen kristillinen vastakkainasettelu Johanneksen vedellä suorittaman kasteen ja Kristuksen Pyhällä Hengellä suorittaman kasteen välillä.

Johanneksen evankeliumi ei korosta Jeesuksen ristiinnaulitsemista ja korottamista syntien sovittamiseksi. Johannes kuitenkin vahvistaa tämän asian: ”Katsokaa, Jumalan Karitsa, joka ottaa pois maailman synnin!” Todennäköisesti hänen sanansa heijastaa yhteisön vanhempaa traditiota. Siinä yhdistyy kaksi eri asiaa. Ensinnäkin taustalla on Jesajan Kärsivä palvelija, joka vietiin teuraaksi kuin lammas ja kantaa meidän syntimme (Jes. 53: 4 - 7). Toiseksi Jeesuksen kuolema muistuttaa pääsiäislampaan kuolemasta (Joh. 19: 36, 1. Kor. 5: 7, viimeksi mainittu on varhainen todiste siitä, että Kristuksen kuolemaa verrattiin pääsiäislampaan teurastamiseen). Samalla Johannes korostaa, että Jeesus otti vastaan synnittömänä syntisille tarkoitetun kasteen. ”Jumalan karitsa” sisältää määritelmän, että kyseessä on karitsa, jonka Jumala vastaanottaa, siis vastaanottaa Kristuksen uhrin meidän syntiemme seurauksien mitätöimiseksi.

Uhrieläimet teurastettiin Vanhan testamentin mukaan ihmisten syntien takia. Nyt Johannes käyttää sanaa karitsa yksikössä ja samoin hän käyttää sanaa synti yksikössä. Tämä johtuu siitä, että yksi ainoa Karitsa, Jeesus Kristus poistaa synnin. Synti yksikössä tarkoittaa Adamin eroa Jumalasta ja meidän syntimme merkitsevät tuota samaa eroa Jumalasta. Kristus kuolemallaan antoi ihmisille mahdollisuuden tulla takaisin Jumalan yhteyteen. Hän lunasti meidät tyhjänpäiväisestä elämästä omalla verellään vapauttaen meidät pimeydestä ja kuolemasta (1. Piet. 18 – 19). Ero Jumalasta on mitätöity. Ihminen on kuuliainen Jumalalle.

Vielä kannattaa ottaa huomioon Johanneksen sanoista: ”joka ottaa pois maailman synnin”. Tämä viittaa sekä Kristuksen kuolemaan ristillä, mutta myös jokaiseen päivään sen jälkeen. Hän ottaa synnin pois kun ihminen kastetaan tai kun tämä katu tekemiään syntejä.

”Minun jälkeeni tuleva kulkee edelläni, sillä hän on ollut ennen minua.” Tässä Johannes todistaa Jeesuksen iankaikkisuudesta. Hän ei puhunut, että Jeesus olisi syntynyt tai luotu, vaan ”hän on ollut ennen minua”. Jeesus Kristus on osa iankaikkista Kolminaisuutta.

”Minäkään en tuntenut häntä” kannattaa selostaa tarkemmin. Johannes Kastaja oli Sakariaan ja Elisabetin poika. Enkeli ilmoitti Marialle, että ”sukulaisesi Elisabet kantaa poikalasta” (Luuk. 1: 36). Vähän myöhemmin Maria kiiruhti Elisabetin luo (Luuk. 1: 39 – 40). Vaikka evankeliumit eivät kerro mitään, niin normaali oletus on, että sukulaiset olivat tekemisissä keskenään. Näin voidaan olettaa, että vaikka Johannes ”oli autiomaassa” (Luuk. 1: 80), niin jotain kanssakäymistä on voinut olla Jeesuksen ja Johanneksen välillä, ainakin tietoisuus toistensa olemisesta. Mutta Johannes ei tuntenut Häntä oikeassa merkityksessä ennen kuin näki Hengen laskeutuvan. Matteuksen mukaan Johannes ”esteli” Jeesuksen kastetta (Matt. 3: 13 – 14). Nähtävästi Johannes jo tässä vaiheessa ymmärsi jotain sellaista Jeesuksesta, että ymmärsi, ettei Jeesus tarvitse kastetta.

Johannes Kastaja näkee tässä tekstissä itsensä todistajana: ”että Israel saisi tietää, kuka hän on.” Johannes Kastaja todistaa Hengen laskeutuvan Jeesuksen päälle ja jäävän siihen. Tämä ”jääminen” on erityinen sana, joka osoittaa, että Isällä ja Pojalla on pysyvä suhde ja samoin Pojalla ja Häneen uskovilla. Henki jää Jeesukseen ja Hän jakaa Henkeä (Joh. 3: 5, 34; 7: 38 – 39; 20: 22). Johannes Kastaja todistaa: ”tämä mies on Jumalan Poika.” Teksti ei mainitse, että vain Johannes näki Hengen laskeutumisen. Toisaalta teksti ei kerro, että muut kasteen nähneet olisivat Johanneksen kanssa nähneet Hengen. Tiedämme, että juutalaiset eivät uskoneet Jeesukseen, vaikka Hän teki voimatekoja. Yksi mahdollisuus on, että Hengen näkeminen edellytti uskoa Jeesukseen.

Johanneksen todistusta ei tule ymmärtää niin, että kasteessa Jeesus vasta sai Pyhän Hengen. Pyhän Kolminaisuuden yhtenä jäsenenä Hänellä on aina ollut Pyhä Henki. Tässä on ilmestys, jossa Johannes todistaa siitä, että Jeesuksella on Pyhä Henki.

Tekstimme viimeinen jae on Johanneksen todistus: ”Minä olen sen nähnyt ja todistan, että tämä mies on Jumalan Poika.”